

Іванов С. М.

*к.е.н., доцент кафедри економіко-математичного моделювання
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

*завідувач відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки
ДННУ «Академія фінансового управління»*

Клименко К. В.

к.е.н., с.н.с.

*відділ міжнародних фінансів та фінансової безпеки
ДННУ «Академія фінансового управління»*

Савостьяненко М. В.

с.н.с.

*відділ міжнародних фінансів та фінансової безпеки
ДННУ «Академія фінансового управління»*

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Нова економічна реальність (НЕР) або «нова економіка», «нео-економіка», яка зародилася та утворилася на основі фундаментальних структурних змін в кінці минулого і початку поточного століть, характеризується глибокими потрясіннями, зумовленими розвитком таких явищ і процесів, як глобалізація, інформатизація, екологізація, загальна трансформація існуючих економічних систем і т. п. Останні роки додали до цього глибоку системну, інтегровану глобальну кризу, що виражає нестабільність, нестійкість, турбулентність і суперечливість сучасного світу.

В умовах глобалізації в міру становлення нової моделі соціально-економічного розвитку відбуваються якісні зміни в природі технологій, факторів виробництва, поведінці людини і її економічному житті. На перший план виходять такі ресурси, як знання, освіта, інновації, інформація, культурні цінності. Вони стають ключовими для прогресу економіки ХХІ ст. На зміну індустріальним технологіям приходять інформаційні, на зміну індустріальній праці – творча діяльність.

Взагалі, поняття «нова економічна реальність», широко використовується в сучасній науковій літературі та не має чіткої просторово-часової прив'язки, точки відліку в часі і меж поширення. У світовому масштабі НЕР найчастіше пов'язують з глобалізаці-

єю ринків і підвищенням їх волатильності, інформатизацією економіки, порушенням балансу в екологічному середовищі, рідше – з появою в економічному просторі нових гравців і нових ринків країн (країни ЦСЄ, БРІКС).

Виділяють декілька відправних точок формування актуальних етапів нової економічної реальності. Серед них такі події, як початок ринкових реформ (початок 1990-х), долучення бізнесу і засобів масової інформації до Інтернету (1993 р.), перші тестові покупки через інтернет-магазин (1995 р.) та вихід на ринок у середині 90-х перших інтернет-компаній (Yahoo, AOL, Amazon.com) [1].

Як зазначав Алан Грінспен, голова Федеральної резервної системи США з 1987 по 2006 рр., у доповіді «Структурні зміни у новій економіці» (11 липня 2000 р.) у формуванні неоекономіки вирішальне значення належить інноваціям та інформаційним технологіям, освіті і науці. Цілий ряд технологій, що мають свої корені в сукупних інноваціях минулого півстоліття, почали приносити значні економічні прибутки. Грінспен також стверджував, що поширення інформаційних технологій на всю економіку робить поточний період таким, що суттєво відрізняється від попередніх десятиліть. Одним з результатів швидких темпів інновацій в сфері ІТ було помітне прискорення процесу, який, як зазначав економіст Джозеф Шумпетер багато років тому, називають «творчим руйнуванням» – постійним зрушенням, в якому нові технології виштовхують старі [2].

У своїй промові «Револуція в інформаційних технологіях», яку було зроблено в Бостонському коледжі 6 березня 2000 р., Грінспен зазначав, що до середини 1990-х років мільярди доларів, які підприємства «влили» в інформацію, нітрохи не відбилися на загальній економіці. Але починаючи з 1995 року, це змінилось, і наслідки впливу цифрових технологій призводять до революційних змін в секторах старої економіки, що робить нову економіку більш універсальним явищем. Так, комп'ютерне моделювання, наприклад, різко скоротило час і кошти, необхідні для розробки та створення багатьох предметів, починаючи з автотранспортних засобів, комерційних авіалайнерів та закінчуючи хмарочосами [3].

На мікроекономічному рівні важливим внеском інформаційних технологій є розширення знань та його складових частин, зменшення невизначеності.

Слід також зазначити, що технологічні інновації поширюються далеко за межі інформаційних технологій. Так, новітні біотехнології приносять суттєві зміни в сферу медицини та сільське господарство, що було б немислимим лише кілька років тому, з далекосяжними наслідками для якості життя не лише в окремих країнах, а й в усьому світі.

Швидкість інновацій та непередбачуваність напрямків, які вона може мати, потребують значних інвестицій і в людський капітал. Навіть найважливіші досягнення в інформаційній та комп'ютерній техніці дадуть мало додаткової економічної цінності без людської творчості та інтелекту. Працівники повинні бути обладнані не просто технічним ноу-хау, а також здатністю створювати, аналізувати та трансформувати інформацію та ефективно взаємодіяти з іншими. Крім того, навчання все більше має стати повсякденною діяльністю. Включення нових технологій в навчальний процес має дійсно стати важливим елементом у вдосконаленні освіти, і це повинно включати більше, ніж просто електро-монтаж класу [3].

Серед багатьох можна виділити декілька характерних особливостей нинішнього етапу НЕР, пов'язаних з цифралізацією економіки, а саме:

- актуальні надшвидкі темпи розвитку цифрової економіки внаслідок бурхливого технологічного прогресу. Компанії, які в цій сфері контролюють та управляють величезними фінансовими й інформаційними ресурсами, виходять на наднаціональний рівень;
- глобалізація набуває рис інклюзивності. Завдяки розвитку цифрової економіки малий і середній бізнес отримали можливість стати глобальними, їх вплив на світову економіку стає все відчутнішим. Цей тренд відкриває нові можливості для розвитку національного малого та середнього бізнесу, який може інтегруватись в міжнародні мережі доданої вартості;
- посилення фінансової глобалізації, вихід на арену цифрових гравців завдяки новим інформаційно-фінансовим технологіям і цифровим платформам для фінансових операцій, які зробили транзакції через кордони більш швидкими та дешевими. В результаті економіки багатьох країн стають все більше фінансово пов'язаними. Цифрові рішення сприяють трансформації глобальних фінансів. Цифрові гравці починають порушувати монополію

традиційних банків через програми та онлайн-послуги, які відповідають зростаючому попиту з боку клієнтів на доступні послуги в будь-який час на будь-якому пристрої. Цифрові технології дозволять здійснювати більш швидкі, дешеві та ефективні транскордонні транзакції, а отже, потенційно прискорять зростання світових потоків капіталу [4];

- поширення феномену електронних грошей, котрий крок за кроком вже все успішніше реалізується в багатьох країнах, де інвестуються проекти з вивчення напрямів технологій блокчейн і розподіленого реєстру. Попри відсутність законодавчого визнання криптовалюти (віртуальної валюти), у багатьох країнах вона функціонує в обігу сфери роздрібної торгівлі та громадського харчування як платіжний засіб за товари й послуги [5].

Список використаних джерел

1. Жуков С.А. Неоэкономика как новая социально-экономическая реальность и наследие экономической глобализации та революции в информационных технологиях. Экономические науки. Серия «Экономическая теория та экономическая история». Сборник научных работ. Луцкий НТУ. Выпуск 11 (44). Луцк, 2014. – С. 38-48.

2. The Federal Reserve Board. Alan Greenspan: Structural Change in the New Economy. Remarks by Mr Alan Greenspan, Chairman of the Board of Governors of the US Federal Reserve System before the National Governors' Association, 92nd Annual Meeting, held at State College, Pennsylvania on 11 July 2000.

3. The Federal Reserve Board. Alan Greenspan: The Revolution in Information Technology. Remarks by Mr Alan Greenspan, Chairman of the Board of Governors of the US Federal Reserve System before the Boston College Conference on the New Economy, Boston, Massachusetts. March 6, 2000.

4. Digital finance for all: Powering inclusive growth in emerging economies, McKinsey Global Institute, September 2016. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Global%20Themes/Employment%20and%20Growth/How%20digital%20finance%20could%20boost%20growth%20in%20emerging%20economies/MGI-Digital-Finance-For-All-Executive-summary-September-2016.ashx>; David Schiff and Adele Taylor, Key trends in digital wealth management – and what to do about them, Digital McKinsey, October 2016.

5. Фіскальна та монетарна безпека національної економіки / Т. І. Єфіменко; ДННУ «Акад. фін. управління». – К., 2016. – 447 с.